

Chavah

MARIJKE A. DEEGE

Chavah

moeder van alle leven

NOVELLE | GIDEON

CHAVAH

Copyright © 2011 Nederlandse uitgave: Gideon

Auteur: Marijke A. Deege

Redactie: Loes Rijksen-van den Tol

Omslagontwerp: Studio Vrolijk

Typografie: Iddo Hoekstra

Jaar van uitgave: april 2011

Uitgave: Gideon, Hoornaar, Nederland

ISBN 978-90-6067-524-3

NUR 301

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een databank, of doorgegeven in welke vorm of op welke wijze dan ook – elektronisch, mechanisch, gekopieerd, gescand of op enige andere wijze – behalve voor korte citaten in recensies of artikelen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. No portion of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means – electronic, mechanical, photocopy, recording, scanning, or other – except for brief quotations in critical reviews or articles, without the prior written permission of the publisher.

*Ieder meisje met een gebroken hart,
is de moeder van al wat leeft.*

AVIGDOR HAMEIRI (1890-1970)

Eén

Nee, het was niet haar Adam die haar de naam 'Chavah' gaf. Het waren haar ouders, Russische Joden uit Kiev, die met deze naam de traditie van de geslachten in stand hielden.

Ik ontmoette haar tijdens mijn verblijf in Israël, niet lang na de Zesdaagse Oorlog.

Haar hoofd fier gedragen op een slanke hals, het rossige haar - slechts grijzend aan de slapen - samengebonden in een wrong. Onder haar zomerjurk spanden borsten en heupen zonder al te veel opvallendheid. Haar tred was wat loom op open zomerschoenen, alsof ze nadacht bij iedere stap in de richting van het terras, waar ik onder een grote parasol zat. Het was zelfs warm in de schaduw.

Met haar ogen zocht ze een vrij plekje. Ik wees haar uitnodigend op de lege stoel naast mij.

Ze lachte en kwam het terras op. 'Sjalom,' zei ze, zette haar handtas neer en schoof aan. Ik bekeek haar, terwijl zij het menukaartje las.

Middelbare leeftijd schatte ik, gezien haar denk-, lach- en verdrietimpuls. En ik dacht: dit moet nu zo'n vrouw zijn, waarvan je weet dat zij uit een geheime voedselvoorraad put die haar de kracht geeft zich te verheffen boven alle zware omstandigheden.

Ze keek me even aan, alsof ze mijn gedachten trachtte te raden en riep toen de ober: 'Mèltsar!'

Ze bestelde een miets tapoeziem. Ik keek naar mijn bijna lege glas sinaasappelsap en vroeg hem er voor mij ook nog één mee te nemen.

De twee glazen vers sap werden voor ons gezet, we toostten met een glimlach en een 'le-chajim'. Gulzig dronk ze de eerste slok, zette het glas neer en vroeg me of ik Ivriet sprak.

'Ktsat, een beetje, anie me Holland.' Ze schakelde over op het Duits en vroeg me wat ik in Israël deed. Ik vertelde wat over mijn museumwerk, over de mensen met wie ik omging, waar mijn verblijf was. Peilend keek ze me aan en vroeg: 'Bent u christen?' Ik knikte. We namen weer een slok. Wat wilde ze met die opmerking?

De stilte die er nu was, wilde ik niet invullen en dus keek ik voor me uit naar de witte huizen waar het zonlicht fel op terugkaatste.

'Ik heet Chavah, hoe is uw naam?'

Verrast door deze open vraag zei ik dat ik hier Mariska werd genoemd.

'Mariska, hebt u tijd om met me mee te gaan? Ik woon in een huis in de bovenwijk, hier niet ver vandaan, dan maak ik een lunch voor u klaar.'

Een 'nee, geen tijd' kwam niet in me op. Er was iets in deze vrouw wat mij intrigeerde. We dronken ons glas leeg, legden ieder wat geld naast het lege glas en ik volgde haar door de straten.

'Ik moet nog langs mijn kliniek, een paar statussen ophalen.'

Bij de ingang van wat op het oog een privékliniek leek te zijn, wachtte ik. Op het bord bij de deur las ik dat zij oogarts

was, een rofee enajim. Ik kende het Hebreeuwse woord en wist dat de oogarts hier altijd een drukke praktijk had. Lang hoefde ik niet te wachten, samen gingen we verder. Zij met een grote envelop onder de ene arm en haar handtas onder de andere, ik met een klein reiskoffertje.

Veel spraken we niet, de straten gingen omhoog en op dit tijdstip van de dag was het heet.

‘We zijn er bijna, ik woon aan het eind van de straat.’

Het was een modern huis, de sleutel vond ze snel in haar handtas en stak deze in het slot van de brede deur. Voordat ze hem opendeed, ging haar hand naar de mezoeza* aan de rechterdeurpost en raakte deze even aan. Het viel mij op.

Het huis was aangenaam koel bij binnenkomst. Een forse boxerreu begroette ons enthousiast, zijn lijf kronkelde van blijdschap.

‘Rustig Lovely Boy, rustig,’ en tegen mij: ‘Ik kort het ook wel eens af met ‘Boy’.’

Nadat Boy mij uitgebreid had besnuffeld en snuivend de weg wees naar zijn speeltjes, kreeg ik een stoel aangeboden op het terras met uitzicht op de Middellandse Zee.

‘Als u uzelf even wilt opfrissen, maak dan gebruik van de badkamer, tweede deur rechts in de hal. Ik verdwijn nu in de keuken en maak een chavita met wat lèchem.’

Onze conversatie was nog voornamelijk in het Duits, keurig met ‘Sie’ en zo nu en dan een woord Ivriet erdoor.

Boy legde één van zijn speeltjes aan mijn voeten, keek er naar en toen naar mij. Ik begreep het wel. Er moest gespeeld worden, maar ik liet het. Zuchtend kwam hij tegen mijn been zitten.

* *Achterin dit boek is vanaf pagina 91 een woordenlijst opgenomen.*

De geuren uit de keuken maakten dat we beiden trek kregen.

Ik besloot mij even op te frissen.

Toen ik weer op het terras kwam, was de tafel gedekt met een fris, groen tafelkleed. Brood en olie, een groene salade in een schaal en de omelet op de borden, met zilver bestek ernaast. Het zag er smaakvol uit. We proostten op onze ontmoeting. De koele witte wijn was verrukkelijk.

‘Chavah, moeder van alle leven. Wat een beloftevolle naam gaven uw ouders u mee.’

‘Leven, ja. Ik heb het leven gesmaakt in al haar facetten, Mariska.’ Ze draaide het wijnglas in haar hand, leunde wat achterover, keek me aan en zei: ‘Opmerkelijk, dat u mij de stoel naast u aanbood. Ik zocht iemand, een vreemde en toch vertrouwd, om mijn verhaal aan te vertellen. Ik had een teken gevraagd aan Hem, wiens naam ik niet noemen zal. Ik vroeg om een vrouw, die christen was.

Maar laten we eerst wat eten.’